

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1So/72/2012
Identifikačné číslo spisu:	1011200312
Dátum vydania rozhodnutia:	30.01.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Igor Belko
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:1011200312.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v právnej veci navrhovateľa: Q. R., bytom A. XX, A., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa - ústredie, ul. 29. augusta 8, Bratislava, o invalidný dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č.k. 5Sd/35/11-38 zo dňa 1. augusta 2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 5Sd/35/11-38 zo dňa 1. augusta 2012 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave napadnutým uznesením zastavil konanie podľa § 104 ods. 1 OSP, s poukazom na to, že lekárske posudky nemôžu byť predmetom súdneho prieskumu a pokiaľ ide o oznámenie odporkyne zo dňa 10. júna 2010, nejde o rozhodnutie v zmysle ustanovenia § 209 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a § 244 ods. 3 OSP. Zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Proti tomuto uzneseniu podal navrhovateľ včas odvolanie, v ktorom uviedol, že nesúhlasí s posúdením 70 % poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, keďže podľa lekárskeho správy (ktoré priložil vo fotokópii) sa jeho stav výrazne zhoršil, nie je schopný trvalej ani čiastočnej zárobkovej činnosti a je odkázaný na pomoc druhých.

Odporkyňa sa k odvolaniu navrhovateľa vyjadrila tak, že jeho dôvody v odvolaní nepovažuje za opodstatnené, súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležite právne posúdil vec a konanie zastavil. Navrhovala preto napadnuté rozhodnutie krajského súdu ako vecne správne potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z.) dospel k záveru, že rozhodnutie súdu je potrebné zrušiť.

Zo spisu krajského soudu a připojeného posudkového spisu odporkyňa vyplýva, že odporkyňa rozhodnutím č. XXXXXXXXXX zo dňa 4. augusta 2004 priznala navrhovateľovi invalidný dôchodok od 1. júla 2004 v sume 3 255,- Sk mesačne. Rozhodnutím č. XXXXXXXXXX zo dňa 9. júna 2005 bol navrhovateľovi podľa § 73, § 112 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. invalidný dôchodok zvýšený na 4660,- Sk mesačne 7 dôvodu, že posudkom posudkového lekára z 10. mája 2005 mu bola zvýšená miera poklesu schopností vykonávať zárobkovú činnosť z 50% na 70%.

Zdravotný stav navrhovateľa bol na základe Kontrolnej lekárskej prehliadky určenej na máj 2010 posúdený posudkovým lekárom dňa 25. mája 2010 so záverom, že navrhovateľ je naďalej invalidný podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 70%. Uvedenú skutočnosť odporkyňa navrhovateľovi oznámila listom zo dňa 10. júna 2010 s tým, že invalidný dôchodok sa vypláca v sume, v akej patril.

Podaním z 23. júna 2010 označeným ako „Odvolanie a žiadosť o znovu preskúmanie môjho zdravotného stavu“, ku ktorému bol pripojený aj predmetný list odporkyňa z 10. júna 2010, navrhovateľ namietal ustálenie poklesu jeho schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť opäť na 70% a vzhľadom na to, že jeho zdravotný stav sa výrazne zhoršil a stále sa zhoršuje žiadal o opätovné preskúmanie zdravotného stavu.

Krajský súd v Bratislave napadnutým uznesením konanie podľa § 104 ods. 1 OSP zastavil.

V konaní nebolo sporné, že odporkyňa ako orgán s právomocou verejnoprávnou inštitúcie zriadenej na výkon sociálneho poistenia (§ 120 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z.) predmetným listom z 10. júna 2010 navrhovateľovi oznámila, že od 25. mája 2010 je pokles jeho schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 70% a invalidný dôchodok sa vypláca naďalej v sume v akej (dovtedy) patril. Vychádzajúc z obsahu oznámenia je nepochybné, že navrhovateľka rozhodla na základe posudku posudkového lekára sociálneho poistenia o konkrétnom nároku navrhovateľa na dávku sociálneho poistenia.

Rovnako nie sú pochybnosti o tom, že rozhodol vecne príslušný orgán (§ 179 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z.) o veci patriacej do rozsahu jeho pôsobnosti a že tak ide o rozhodnutie orgánu verejnej správy, ktorý takto autoritatívnym spôsobom nepochybne zasiahol do sféry subjektívnych práv navrhovateľa, pričom z hľadiska obsahu rozhodnutia (odhliadnuc od rozsahu a formy) sa nelíši od množstva iných obdobných rozhodnutí odporkyňa o nárokoch sociálneho poistenia iných poistencov. Odporkyňa nevystupovala v pozícii sprostredkovateľa alebo oznamovateľa nezáväznej informácie, ale je zrejmé, že konala ako príslušný orgán verejnej správy, ktorý „neformálnym“ spôsobom informoval o svojom rozhodnutí o právach alebo povinnostiach fyzickej osoby.

V tejto súvislosti treba pripomenúť, že ani samotná odporkyňa zrejme nemala pochybnosti, že predmetný list navrhovateľovi z 10. júna 2010 má charakter rozhodnutia, čo možno usúdiť z jej z následného postupu, keď po podaní opravného prostriedku navrhovateľom nariadila posúdenie zdravotného stavu navrhovateľa kontrolnou posudkovou prehliadkou posudkovým lekárom Sociálnej poisťovne - ústredie a následne vec postúpila podaním z 24. februára 2001 príslušnému súdu na „preskúmanie rozhodnutia vo veci dôchodkového poistenia podľa § 244 Občianskeho súdneho poriadku, posúdenie zdravotného stavu“ (Podľa Smernice Ministerstva práce a sociálnych vecí Slovenskej socialistickej republiky č. 23-82-19/1982 a Ministerstva spravodlivosti Slovenskej socialistickej republiky č. 42/1983/50 z 1. júla 1983 o postupe orgánov sociálneho zabezpečenia a súdov pri vybavovaní opravných prostriedkov proti rozhodnutiam úradu dôchodkového zabezpečenia v Bratislave o zákonných nárokoch vo veciach dôchodkového zabezpečenia).

Súd prvého stupňa preto nemal svoj záver o prípustnosti súdneho prieskumu založiť na posúdení formálnej stánky „oznámenia“ z 10. júna 2010, ale mal vychádzať predovšetkým z jeho vecného obsahu a účinkov na právne postavenie navrhovateľa.

Odvolací súd dáva do pozornosti v tejto súvislosti právny názor vyslovený Ústavným súdom Slovenskej republiky (II. ÚS 50/2001. nález z 11. októbra 2001. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného údu

Slovenskej republiky 2001, s. 354-355) : „Napriek skutočnosti, že odopretie súdnej ochrany vo veciach prieskumu rozhodnutí orgánov verejnej správy je dovolené v prípade, že tak ustanoví zákon, tento postup nie je ale namieste v prípade, ak ide o rozhodnutia, ktoré sa týkajú základných práv a slobôd. Posledná veta čl. 46 ods. 2 ústavy túto skutočnosť výslovne potvrdzuje, keď uvádza: „Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.“ Citovaná ústavná norma žiadnym spôsobom neurčuje, v akom type súdneho konania a na základe akého návrhu majú sudy takéto rozhodnutia preskúmať a ani sa nezmieňuje o druh rozhodnutí, ktoré by mohli byť a z tohto dôvodu vylúčené zo súdneho preskúmania. Pretože smeruje výlučne k ich obsahovej stránke a jej prostredníctvom k základným právam a slobodám. V dôsledku toho v prípade, keď sa rozhodnutie správneho orgánu bez ohľadu na jeho druh či formálne označenie dotýka niektorého zo základných práv a slobôd, z právomoci súdov nesmie byť vylúčené. Vylúčenie takéhoto rozhodnutia zo súdneho preskúmania (v správnom súdnictve môže signalizovať porušenie čl. 46 ods. 2 posledná veta ústavy...

Vychádzajúc z uvedeného je preto úlohou súdu aj pri uplatňovaní Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a v spojení s čl. 46 ods. 2 posledná veta ústavy zisťovať, či rozhodnutie správneho orgánu, zákonnosť ktorého má byť predmetom súdneho preskúmania [vrátane toho, uvedeného v § 248 ods. 2 písm. d) OSP], je vzhľadom na jeho obsah spôsobilé týkať sa základných práv alebo slobôd. V prípade, ak súd zistí, že tomu u tak je, taje, takéto rozhodnutie nesmie byť vylúčené zo súdneho preskúmania.

Z uvedeného vyplýva, že samotný druh, resp. formálne označenie rozhodnutia správneho orgánu nemôžu byť samé osebe jediným a rozhodujúcim dôvodom pre odmietnutie jeho súdneho preskúmania, pretože ústavne súladný výklad ustanovenia § 248 OSP vyžaduje, aby súd zisťoval, či sa toto rozhodnutie svojím obsahom súčasne nedotýka niektorého zo základných práv alebo slobôd. Nie je totiž vylúčené, že by sa aj rozhodnutia uvedené § 248 OSP nemohli dotýkať či dokonca porušovať základné práva alebo slobody. Základnému právu uvedenému v čl. 46 ods. 2 ústavy preto zodpovedá taký postup súdu, v rámci ktorého hodnotí nielen formálne znaky rozhodnutia predloženého mu na súdne preskúmanie, ale aj to, či sa toto rozhodnutie svojím obsahom nedotýka niektorého zo základných práv alebo slobôd účastníka konania. Postup súdu, v ktorom zanedbal niektorý- z týchto prvkov, zakladá porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy.“ (Ústava Slovenskej republiky - Komentár, Heuréka, január 2004, čl. 46, str. 330).

Podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1990 Zb). Kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

Podľa § 244 ods. 1 OSP v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 244 ods. 3 OSP rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť.

Podľa § 250m ods. 1 OSP konanie (o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov) sa začína na návrh, ktorým je opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho orgánu.

Podľa 41 ods. 1, 2 OSP účastníci môžu robiť svoje úkony akoukoľvek formou, pokiaľ zákon pre niektoré úkony nepredpisuje určitú formu. Každý úkon posudzuje súd podľa jeho obsahu, aj keď je úkon nesprávne označený.

Vychádzajúc z citovaných ustanovení bolo preto úlohou súdu prvého stupňa potom čo navrhovateľ na výzvu súdu vyčerpávajúcim spôsobom špecifikoval svoj opravný prostriedok proti konkrétnemu /hoci formálne pochybnému/ rozhodnutiu odporkyne zamerať pozornosť na toto rozhodnutie, ustáliť mieru jeho preskúmateľnosti súdom z hľadiska formálno-obsahových náležitostí resp. preskúmať zákonnosť rozhodnutia a postupu odporkyne, ktorý mu predchádzal vo veci samej (meritórne). Uvedený postup mal predchádzať inak správne konštatovaniu súdu, že lekárske posudky sú samostatne nepreskúmateľné, treba však pripomenúť, že sú preskúmateľné ako podklad pre rozhodnutie v rámci konania o preskúmanie samotného rozhodnutia.

Zastavením konania súdom prvého stupňa bola navrhovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom. Pod odňatím možnosti konať pred súdom (§ 221 ods. 1, písm. f/ OSP) treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Za takýto postup treba považovať zastavenie konania o žalobe v prípade, že podmienky pre takýto postup súdu neboli splnené.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom podľa § 221 ods. 1, písm. f/ OSP napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na nové konanie, v ktorom treba zohľadniť aj skutočnosť, že podľa oznámenia odporkyňa bolo dňa 12. júla 2012 vydané ďalšie rozhodnutie č. 5505186511, ktoré sa v zmysle rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v takomto prípade automaticky stáva predmetom súdneho prieskumu aj keď voči nemu opravný prostriedok podaný nebol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.